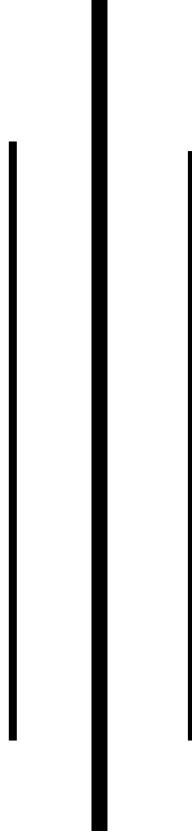

दोस्रो गाउँसभा तथा तेस्रो अधिवेशनमा प्रस्तुत
बजेट, नीति तथा कार्यक्रम
आर्थिक बर्ष २०८०।०८१

गौमुल गाउँपालिका
घट्मुना बाजुरा
मिति: २०८० असार १० गते

दोस्रो गाउँसभा तथा तेस्रो अधिवेशनमा प्रस्तुत
आर्थिक बर्ष २०८०।०८१ को निति कार्यक्रम तथा बजेट

हाम्रो गाउँपालिकाको दोस्रो गाउँसभा तथा तेस्रो अधिवेशनमा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरूमा हार्दिक स्वागत तथा नमस्कार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

हाम्रो देशको शासन व्यवस्था परिवर्तनका निम्ती विभिन्न कालखण्डमा जिवनको आहुती दिने शहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रदाञ्जली व्यक्त गर्दछु । सम्पूर्ण घाइते तथा अपाङ्गहरूको स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।

हामी देश संघिय संरचनामा सचालन भएपछिको यो दोस्रो कार्यकालको दोस्रो गाउँसभा तथा तेस्रो अधिवेशनमा उपस्थित छौं । हाम्रा सामु अहिले पनि थुप्रै चुनौतिहरू छन् । हामीले निर्धारण गरेका लक्ष्य उद्देश्य र योजनाहरू एकै पटक लागु गर्न र कार्यान्वयन गर्न सकिरहेका छैनौं । तथापी हामी सँग भएका समस्याहरूबाट पछाडी हट्ने होइन बरु ती समस्याहरूको डटेर सामना गर्नुको विकल्प छैन । हामी संग भएको सिमित स्रोत साधनलाई समुचित ढगले प्रयोग गर्दै जनताका आधारभुत आवश्यकता पुरा गर्नु पर्नेछ । दिगो विकास लक्ष्य ,पन्ध्रौ योजना, प्रदेश तथा पालिका आफैले लिएको लक्ष्य र सुखि नेपाली समृद्ध नेपालको राष्ट्रिय आकाँक्षा पुरा गर्नु हाम्रो प्रमुख दायित्व हो । यसरी यस आ व मा पनि **आत्मनिर्भर जनता गौमुल समृद्धिको आधार: शिक्षा स्वास्थ्यमा सुधार ,जडिबुटी र पर्यटन प्रबद्धन सहकारी मार्फत कृषी जन्य व्यापार** मुल नारालाई नै आत्मसात गर्दै यस वर्षको बार्षिक निति कार्यक्रम ल्याउने प्रयास गरेको छु । यस वर्षको बजेट मा मुख्य रूपमा **तिन स** अर्थात **सडक, शिक्षा र स्वास्थ्य** लाई प्राथमिकतामा राखिएको छ ।

यो निति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा निम्नानुसारका सिद्धान्तहरूलाई आधार मानीएको छ ।

१) सुखि नेपाली,समृद्ध नेपालको राष्ट्रिय आकाँक्षा ।

२) दिगो विकास लक्ष्य,पन्ध्रौ विकास योजना,वेइजिङ्ग घोषणा पत्र,प्रदेश सरकारले लिएको लक्ष्य र पालिकाले निर्धारण गरेका लक्ष्य ।

अध्यक्ष महोदय,

अव म चालु आ व सम्मको क्षेत्रगत समिक्षा प्रस्तुत गर्न अनुमती चाहन्छु ।

क) पूर्वाधार विकास:

- १० शैया अस्पताल निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ । तिन बलक मध्य १ को ढलान कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- फनपार्क निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ । प्रशासनिक भवनको ढलान हुँदै सुइमिङ्गपुल रिसोर्टको जगको काम सम्पन्न भएको छ ।
- वडा नं ४ र ५ जोड्ने सडक नियमित संचालनमा रहेको छ ।
- वडा नं ३ मा २६० मिटर लामो झो .पु . निर्माणाधिन अवस्थामा छ ।
- ८ वटा विद्यालय भवन निर्माण भएका छन् र सम्पन्न हुँदै छन् ।

ख) सामाजिक विकास:

- सामाजिक सुरक्षा भत्ता तिन वडा ४ ५ र ६ बैक मार्फत र अन्य वडाहरूमा समयमै सम्बन्धित वडा कार्यालयबाट वितरण गर्ने गरिएको छ ।
- महिला हिसाँ लाई न्यूनिकरण गर्न वडा तथा गाउँपालिका स्तरिय विभिन्न जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिएका छन् ।
- स्वास्थ्य क्षेत्रमा औषधीको अभाव नहुन दिइ उपचार पूर्व रोकथामको विषयमा स्वास्थ्य शिक्षा दिनका लागि टोल टोलमा हरेक स्वास्थ्य क्रमि पुग्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- गाउँपालिकाको केन्द्रमा भिडियो एक्सरे र सिआर मेसिन जडान तथा फार्मेसि स्थापना गरि **MBBS** डक्टर सहित सेवा निरन्तर संचालनमा रहेएको छ ।
- शसत्र अनुदानका कार्यक्रमहरू निरन्तर रूपमा संचालन गरिएका छन् ।
- सबै नागरिकहरूलाई कोभिड १९ विरुद्धको खोप लगाईएको छ ।
- आर्थिकरुममा विपन्न घरपरिवारहरूलाई निशुल्क स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था गरिएको छ ।
- गौमुल गाउँपालिका पशु सेवा शाखाको समन्त्रयमा श्री भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र को आर्थिक सहयोगमा क र ख बर्गका अपाङ्ग भएका ५७ जना व्यक्तीहरूलाई पोषण र जिवीको पार्जनका लागि कुखुराका चल्ला वितरण गरीएको छ ।

- जिल्ला अस्पतालले पालिकाको केन्द्रमा हाड जोर्नी सम्बन्धि स्वास्थ्य सेवा शिविर संचालन गरिएको छ ।
- गाउँपालिकाको केन्द्रमा आयुर्वेदिक मार्फत सेवालाई निरन्तरता दिएको छ ।
- अपाङ्क भएका व्यक्तिहरूको लगत संकलन गरि अपाङ्क परिचय पत्र वितरण गरिएको छ ।
- सुनौला हजार दिनका आमाहरूलाई ३ क्रेट अण्डा र २ पोका तेल वितरण गरिएको छ ।
- गौमुल गाउँपालिकाको वडा नं १ र २ को बिच क्षेत्रमा पर्ने सिम टोल गौमुल गाउँपालिका पशु सेवा शाखा तथा भेटिरनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र मार्तिडि बाजुरा को संयुक्त आयोजनामा १ दिने निःशुल्क पशु स्वास्थ्य शिविर संचालन गरी विभिन्न पशु रोगको उपचार गरीएको छ ।
- बालविवाहलाई रोक्न अथक प्रयास गरिएको छ । कतिपय विवाह स्थगित गरि केटा केटीहरूलाई आफ्नो आफ्नो घर पठाउने र कतिपयको विवाहलाई हुनै नदिने गरी सामाजिक रुपमै रोक्ने प्रयास गरिएको छ ।

ग) आर्थिक विकास:

- गाउँपालिका भरिका विभिन्न क्षेत्रको हावापानी प्राविधिक सम्भाव्यताको अध्ययन पश्चात कृषकहरूलाई फलफुल (स्याउ, ओखर, किवि) मा आत्म निर्भर बनाउन हिउदे फलफुल ६००० हजार स्याउ ६५०० दाते ओखर र २००० किवि का विरुवा वितरण गरिएको छ ।
- पालिका भरिका कृषकहरूका लागि गहुँको बीउ परिवर्तन गर्नका लागि ८० क्विन्ट गहुँको विउ वितरण गरिएको छ ।
- गौमुल गाउँपालिका १ अन्द्राडिमा उत्पादन भएको ५०० केजि स्याउ र गौमुल वडा नं ४ मा उत्पादन भएको १०० क्विन्टल सुन्तला बजारिकरणका लागि कृषि ज्ञान केन्द्रको आर्थिक समन्वयमा ढुवानी गरि मार्तिडि तथा आसपासका बजार क्षेत्रका उपभोक्ताहरू सम्म पुर्याईएको छ ।
- मिति २०७९ असोज ३१ गते परेको असिनापानीले गौमुल ३ मा गरेको कृषि जन्य बालिनालिमा क्षेतिको अनुगमन गरि करिव १४ लाख बराबरको क्षेति भएको छ र गौमुल गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको निर्णय अनुसार जम्मा क्षेति रकमको २० प्रतिशतका दरले २९०७०० (दुई लाख नब्बे हजार सात सय) राहात रकम १९९ घरधुरी लाई वितरण गरिएको छ ।
- सिमि तथा जौ बालीको उत्पादनको क्षेत्र विस्तार गरि सिमि ८० क्विन्टल र जौ ७५ क्विन्टल बजारिकरणको लागि ढुवानी अनुदान र जौ प्रशोधन केन्द्र मार्फत आन्तरिक बजार तथा बाह्य बजारमा बिक्रि वितरण गरिएको छ ।
- कृषकले उत्पादन गरेको खाद्यन्न बालीको विउ सुरक्षित राख्न समुदाय स्तरमा सिडविन तथा सुपरग्रिन ब्यागको सार्वजनिक सुचना मार्फत माग संकलन गरि २०० वटा १०० केजि भण्डार क्षमताका सिडविनको अडर भई वितरण कार्य नियमित रहेको छ ।
- ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण गरिने वर्षे फलफुलको माग संकलन गरि कृषि ज्ञान केन्द्र मार्तिडी बाजुरामा पठाईएको छ ।
- कृषि ज्ञान केन्द्रको आर्थिक सहयोगमा गौमुल गाउँपालिका वडा २ मा मौरी ब्लक वडा ४ मा आलु ब्लक र वडा नं ५ मा साना सिचाई कार्यक्रम सम्पन्न भईसकेको छ ।
- गौमुल गाउँपालिका कृषि विकास शाखाको समन्वयमा गौमुल गाउँपालिका बाट (४० कुन्टल आलु हिमालि गाउँपालिका) (६ कुन्टल अदुवा बुढीनन्दा नगरपालिका) (८ कुन्टल बेसार खसड छेडेदेह गाउँपालिका) निर्यात गरिएको छ ।
- गौमुल गाउँपालिका कृषि विकास शाखाको समन्वयमा गौमुल गाउँपालिका बाट २० कुन्टल कोदोको विउ ५ कुन्टल चिनो ५ कुन्टल कागुनो र ५ कुन्टल फापर दार्चुलाको व्यास गाउँपालिका डोटीको आर्दश गाउँपालिका र बझाङको जयपृथ्वि नगरपालिका पठाईएको छ ।
- किसान सुचिकरण कार्यक्रम अन्तरगत गौमुल गाउँपालिका भरिका कृषकहरू मध्ये ९६२ जना सम्पुर्ण विवरण पेश गरिएको र कृषक परिचय पत्र वितरण गरिने प्रक्रियामा छ ।
- माटोको अवस्था विश्लेषण तथा माटो सुधारका लागि गौमुल गाउँपालिकाका प्रत्येक वडाहरूबाट बाट कम्तिमा १० वटा माटोको नमुना संकलन गरि प्रदेश मल तथा माटो परिक्षण प्रयोगशाला सुन्दरपुर कन्चनपुर पठाईएको छ ।
- गौमुल गाउँपालिकामा उत्पादन भएको मुख्य बाली सिमि, धान, कोदो, गहुँ जौ बालिको ऋप कटिंग गरि क्रमशः २.५, ४, ३.५, २.७ र ३.२ मेट्रिक टन उत्पादन भएको छ । डालेघासका लागि नर्सरी निमाण गरिएको ।
- सुन्तलालाई बजार सम्म पुगाउने कृषकहरूलाई प्रोत्साहित गरिएको छ ।
- विभिन्न साझेदारी निकाय संगको समन्वयमा कृषि सम्बन्धि काम गरिदै आएका छौ ।

घ) वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन:

- वनको सरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्न बाहिर बाट आउने चौपायालाई पूर्ण रूपमा बन्द गरि खुला चरिचरनमा बन्द गर्ने प्रयत्न गरियो ।
- विपदमा परेका ९४० परिवारहरू लाई राहत वितरण गरेको ।
- विपद व्यवस्थापन सम्बन्धिका सामाग्रीहरूको तयारी गरि केहि वितरण गरिएको छ र कार्ययोजना तयार पारिएको छ ।
- विपद प्रतिकार्य र विपद मनसुनजन्य योजना अध्यावधिक गरिएको छ ।
- विपद जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम गरिएका छन ।

ड) संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह:

- सम्पूर्ण विध्यालयको सामाजिक लेखा परिक्षण गराई अन्तीम लेखा परिक्षण गरिएको छ ।
- अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण जस मध्ये क वर्ग १० वटा ख वर्ग ५ वटा र घ वर्ग १ जना गरि जम्मा १६ वटा परिचय पत्र वितरण गरिएको छ ।
- स्थानीय तहको स्वमूल्यङ्कन LISA मा ७३.७५ प्रतिशत नतिजा हासिल गर्न सफल भएका छौं ।
- वडाहरूमा गाउँपालिकाले उपलब्ध गराउने सेवा सुविधा तथा गाउँपालिकाले गर्ने विभिन्न कार्यक्रमका वारेमा जनता र अन्य निकायहरू लाई जानकारी गरिएको छ ।
- कक्षा १ देखि ३ सम्मको स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरि कार्यान्वायन भइ रहेको छ ।
- उधमि बनाउन ११२ जना युवाहरूलाई सिपमुलक तालिम जसमा सिलाई कटाई, हाउस वारिङ्ग, व्यवसायिक तरकारी खेति तालिम संचालन गरेका छौं ।
- अव्यवस्थित मदिरा सेवनबाट समाजलाई सभ्य र सुसस्कृत बनाउन लागु गरिएको मदिरा सेवन कार्ड प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन भएको छ भने समाजमा शान्तीको प्रत्याभुती दिलाउन सफल भएका छौं ।
- जनतालाई जनताकै सामाजिक काममा आफै सक्रिय बनाउन देशका लागि दुइ दिन कार्यक्रम संचालनलाई नियमितता दिईएको छ ।
- न्यायीक समिती मार्फत न्याय निरूपणको कामलाई सक्रियताका साथ निश्पक्ष ढंगले सम्मन्न गर्ने गरिएकोछ ।
- घरेलु उधोगमा बृद्धी गरिएको छ ।

अव म गाउँपालिकाका सबल पक्षहरू,अवसरहरू ,सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू र चुनौतीहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहन्छु ।

क) यस गाउँपालिकाका सबल पक्षहरू:

- ५७ वटा निति तथा नियमावली पारीत गरि कार्यान्वयनमा रहेका छन ।
- डिजिटल प्रोफाईल अध्यावधिक गरिएको छ भने डिजिटल नागरिक वडा पत्र गाउँपालिकामा शुरु गरिएको छ ।
- सरकार र जनताविच सुचनाको आदाप प्रदानका लागि पालिकाले रेडियो गौमुल मार्फत सुचना सन्देश प्रशारण गरिदै आएका छौं ।
- विभिन्न साझेदारी निकायहरूसंग समन्वय गरि पालिकामा लगानी भित्र्याउने कार्य गरिरहेका छौं ।
- पालिकाको स्थानीय उत्पादनलाई प्रचार प्रसार गर्न मार्तिडिमा रहेको गौमुल कोपेलि घरलाई नियमितता दिएका छौं ।
- गाउँपालिका भित्र छ वडाकार्यालय मध्ये पाँच वडाको भवन निर्माण भइ कार्यालयको काम सुरु गरिएको ।
- गाउँपालिका द्वारा संचालन भएका विभिन्न विकास निमार्ण सेवा सुविधा प्रति जनसमुदायको गुनासो अपेक्षा तथा जनप्रतिनिधि र समुदाय विच को दोहोरो अन्तरक्रिया कार्यक्रम नियमित संचालन गरिएकोछ ।
- ९५ प्रतिशत खानेपानि मा पहुच पुगाएको छ ।
- प्रत्येक वडामा आधारभुत स्वास्थ्यको व्यवस्था गरि जनतालाई स्वास्थ्य सेवाको पहुचमा पुगाएको छ ।
- किशोरी तथा सुनौला हजार दिनका घरपरिवारका सदस्यहरूलाई करेशाबारी निर्माण सम्बन्धि सैदान्तिक र व्यवहारिक ज्ञान दिई समुहगत च्याउ खेति उत्पादन कार्यक्रम संचालन गरेको छ ।
- स्वस्थ पानी पिउनका लागि गाउँपालिका भित्रका सबै सामुदायिक विद्यालयमा पानि सुद्धिकरणका लागि फिल्टर वितरण गरिएको छ ।
- पुराना महिला स्वयमसेविका लाई व्यवसायमा संलग्न गराई कम्तिमा SEE गरेका नयाँ स्वयमसेविका छनोट गरेको ।
- साक्षर गाउँपालिका घोषणा गरेको ।
- समग्र खेतिको सम्भव्यता अध्ययन गरी उन्नतजातको इटलिबाट विउ भित्र्याई स्याउ खेती सुरु गरिएको ।

- गाउँपालिका भित्रका सबै सडकहरूको DPR तयार तथा वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन समेत गरेको छ ।
- शैक्षिक सुधारका लागि, दरवन्दी मिलान, शैक्षिक अनुदान थप गरिएको छ भने सबै विद्यालयका संरचना भुकम्प प्रतिरोधी बन्ने गरि DPR गरी भवनहरू निर्माण हुदै छन ।
- विधार्थी को चारित्रीक विकास गर्न विधार्थी, शिक्षक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई तालिमको व्यवस्था गरिएको छ ।
- छाडा पशु पालनलाई व्यवस्थापन गरिएको छ ।
- जनतालाई जडिवुटिमा आत्मनिर्भर बनाउन जडिवुटिको सम्भाव्यता सम्बन्धि DPR तयार भएको र हाइटेक प्रविधिको जडिवुटि नर्सरी स्थापनाकोलागि अध्ययन सम्पन्न भएको छ ।
- स्थानिय उत्पादन सिमिलाई जोड दिई बजार सम्म पुगाउन अनुदान दिदै आईरहेको छ भने यस ले गर्दा उत्पादनमा व्यापक वृद्धि भइरहेको छ ।
- सबै बस्तीहरूलाई उज्यालोको पहुचमा ल्याउन सफल भएको ।

ख) यस गाउँपालिकाले सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू:

- संचारको पहुच सबै ठाउमा सहजरूपमा उपलव्ध हुन नसकेको ।
- कृषिमा व्यवसायिकरण र विविधिकरण हुन नसकेको हाल निर्वाहमुखि कृषि प्रणाली मात्र भएको ।
- पर्यटन क्षेत्रको पहिचान हुन नसकेको र आन्तरिक पर्यटनलाई प्रवदन गर्न नसकिएको ।
- खनिज पदार्थ फलाम सेलेट आदिको सम्भावना हुदा हुदै पनि पहिचान गर्न नसकिएको ।
- बेरोजगारिका कारण युवा जनशक्ति विदेश पलायन हुनु परेको र व्यवस्थापन गर्न नसकिएको ।
- आन्तरिक आमदानीमा वृद्धी गर्न सकिएको छैन ।

ग) यस गाउँपालिकाको अवसरहरू:

- यस गाउँपालिकामा उत्पादित कृषि, पशुजन्य, जडिवुटी फलफुल, तरकारी नगदेवालि आदि वस्तुको उत्पादन तथा संकलन केन्द्रको स्थापना तथा सहज रूपमा निर्यात गरि आय आर्जनमा वृद्धि गर्न सकिने ।
- पर्यटन जन्य श्रोतहरूको पहिचान र पर्वदन गरि आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटनको विकास गर्न सकिने ।
- यस गाउँपालिका भित्र विभिन्न क्षेत्रमा रहेको खनिज पदार्थ फलाम खानि सेलेट आदिको खोज अनुसन्धान गरि रोजगारीको सृजना गर्न सकिने ।
- विधुत उत्पादनमा ठुलो सम्भावना रहेकोले यस कुरालाई जोड दिएमा यस गाउँपालिकाका जनताको जिवनस्तर वृद्धी हुने देखिन्छ ।
- खनिज पदार्थको सम्भावना रहेकाले यसको उत्खनन् गरेमा आत्मनिर्भर गाउँपालिका बन्न सक्ने देखिन्छ ।

घ) यस गाउँपालिकाका चुनौतिहरू:

- विकट भौगोलिक अवस्थितिका कारण सबै वडाहरूमा विकासका पूर्वाधारहरूको विस्तार गर्न कठिनाई ।
- वारम्बार विपदका कारण भौतिक तथा मानविय क्षेति हुने भएकाले विकास निर्माणमा अवरोध ।
- निर्वाहमुखि कृषि प्रणालिलाई व्यवसायिकरण र विभिधिकरण गर्नका लागि प्रयाप्त स्रोतको अभाव रहेको ।
- आर्थिक मानविय स्रोत साधानको सिमितताका विच जनताका असिमित मागहरू सम्बोधन गर्न कठिनाई छ ।
- संचार सुविधा पनि हाम्रो पालिकाको अर्को चुनौती रहेको छ ।

अव म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ मा लिइने क्षेत्रगत निती तथा गरिने कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

क्षेत्रगत नितीहरू

१ भौतिक पूर्वाधार .

- भुकम्पबाट प्रभावित बस्तिहरूलाई आगामी १वर्ष भित्र स्थानान्तरण तथा आवास को व्यवस्था गरिसकिनेछ ।
- सबै वडा कार्यालयहरूमा आगामी २ वर्ष भित्र सडक पुराइने छ ।
- सडक पुल निर्माणका लागि सबै नदि खोलामा डिपिआर तथा निर्माणका लागि पहल गरिने छ
- सडक सञ्जाललाई अन्तर जिल्ला अन्तर पालिका तथा अन्तर वडा सग छोटो, सरल र सहज रूपमा सञ्चालन गर्ने वातावरण निर्माण गरिनेछ ।
- निर्माण भएका सडकहरूमा नियमित यातायात शुचारु गरिनेछ ।
- वडा नं ५ को कोट देखि बझाङ्ग सम्मको सडकको डिपिआर तयार गरिनेछ भने निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- वडा नं ३ वडा नं २ र वडा नं १ मा पर्ने मोटरपुल निर्माण कार्य आगामी ५ वर्ष भित्र गरिसकिनेछ ।
- वडा नं ६ को सटेडा देखि सिल्का सम्मको मार्ग १ वर्ष भित्र सचालनमा ल्याइनेछ ।

- सबै टोलहरूमा मोटरबाटो जोड्न सडक योजना तयारी पारीनेछ ।
- यस पालिका भित्रका झोलगेपुल आवश्यक पर्ने ठाउँहरूमा आगामी ३ वर्ष भित्र निर्माण गरिसकिनेछ ।
- वडा नं २ को धजालाउना देखि पारि ढम्पीया सम्मको ५६० मिटर लामो ऐतिहासिक झो पु आगामी ३ वर्ष भित्र सम्पन्न गरिने छ ।
- हाम्रो पालिकामा भौगोलिक विकटता छ अहिले पनि पैदलयात्रा गरिरहनु पर्ने बाध्यता छ । सबै क्षेत्रका पैदय बाटाहरूलाई चौडा तथा सजिला बनाईनेछन । यो कार्य आगामी २ वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसकिनेछ ।
- सबै बस्तीमा सहजै टेलिफोन सेवा सचालनका लागि आवश्यक ठाउहरूमा टावर स्थापना गरिनेछन ।
- सबै विधालयहरूको पूर्वाधार निर्माणको कार्य आगामी ३ वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसकिनेछ ।
- सबै विधालय भित्र इन्टरनेट सेवा सचालन गरिनेछ । यो कार्य आगामी दुइ वर्ष भित्र गरिनेछ ।
- आगामी दुइ वर्ष भित्र सबै टोलहरूमा एउटा एउटा सामुदायिक भवन निर्माण गरिनेछ
- गाउँलाई गाउँशहर बनाउने योजना अगाडी बढाइनेछ । यसका लागि विभिन्न ग्रामिण बस्ती विज्ञहरूको सहयोग लिइनेछ ।
- आगामी दुई वर्ष भित्र वडा नं ६, ४ र ५ मा केन्द्रीय विधुत प्रशारण लाईन विस्तार र सचालन गर्न विशेष पहल गरिनेछ
- आगामी २ वर्ष भित्र आवश्यक खेतीयोग्य जमिनमा प्रायास सिचाईको व्यवस्था गरिने छ ।

२ आर्थिक विकास तर्फ .

क) कृषि:

- कृषकहरूलाई व्यवसाय अनुसारको अनुदान उपलब्ध गराईने छ ।
- एक घर एक ग्रीन हावस उपलब्ध गराईने छ ।
- कृषी बालि विमा निशुल्क गराईने छ ।
- सहकारी मार्फत कृषी उत्पादनलाई जोड दिइने छ ।
- पालिकामा एउटा कोल्डस्टोर स्थापना गरिने छ ।
- उत्पादनलाई बजार सम्म पुगाउने अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- सबै प्रकारका विउविजन निशुल्क उपलब्ध गराइने छ ।
- एक घर एक जडिबुटी नर्सरीको निती लिइनेछ सोको लागि राहात कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- एक घर दुइ वारी तोरी, पाचै घर मौरी अनिवार्य गरिने छ ।
- सामुहिक कृषी खेती गर्नेलाइ विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।

ख) पर्यटन:

- आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक भित्राउन विशेष योजना बनाईनेछ । मानव निर्मित स्थलहरू निर्माण तथा प्राकृतिक स्थलहरूको खोजी र संरक्षण गरिनेछ ।
- वडा नं ४ मा निर्माणाधिन बृहत फनपार्क आगामी एक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिनेछ ।

ग) उद्योग तथा बाणिज्य, सहकारी:

- एक गाउँ एक उत्पादन, एक घर एक उधम को मोडलबाट अगाडी बढीनेछ ।
- विभिन्न कच्चा पदार्थको प्रयोग,रोजगारी सिर्जना तथा पालिकाको पहिचान दिने नमुना काम गरिनेछ ।
- निजी क्षेत्र सग साझेदारी गरिनेछ ।
- घरेलु तथा साना उद्योगहरूलाई अनुदान दिईनेछ भने आवश्यक उपकरण र तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- पालिका भित्र एउटा अर्गानिक अचार उद्योग स्थापना गरिनेछ ।
- अर्गानिक मसला उद्योग स्थापना गरिनेछ । यसका लागि निजी क्षेत्रसग साजेदारी गरिनेछ ।
- यस पालिकाका हरेक परिवारको वार्षिक आमदानी दुई लाख पुऱ्याईनेछ ।
- हरेक व्यक्ती सहकारीमा र सहकारी मार्फत व्यवसायको निती लिइनेछ ।
- सबै युवाहरूलाई रुचि अनुसारको व्यवसायीक तालिम दिइनेछ ।
- फलाम खानीको अनुसन्धान तथा उत्खनन कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।

३) सामाजिक विकास तर्फ

क) खानेपानी तथा सरसफाई:

- एक घर एक धारा योजना अगाडी बढाइने छ । आगामी ४ वर्ष भित्र सबै घरमा धारा पुगाई सकिनेछ ।

- हरेक घरलाई सुन्दर बनाउन सुन्दर घर सहयोग कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- सुन्दर गाउँ बनाउन हरेक घरको आगनमा बगैचा तथा वृक्षारोपण कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- महिनावारीलाई सुरक्षित तथा व्यवस्थीत बनाउन हरेक टोलमा सेनेटरी प्याड बैंक स्थापना गरिनेछ ।
- हरेक टोलमा एउटा आधुनिक सार्वजनिक सौचालय तथा स्नान गृह निर्माण गरिनेछन ।

ख) स्वास्थ्य:

- सबै टोलहरूमा स्वास्थ्य सस्थाहरू स्थापना गरिनेछन जहाँ सबै आधुनिक सुविधाहरू भएका हुनेछन् ।
- हरेक परिवारलाई स्वास्थ्य विमा अनिवार्य गराइने छ । पालिकाबाट सुविधा प्राप्त गर्ने सबैलाई अनिवार्य स्वास्थ्य विमा गराइने छ ।
- ११० प्रकारका औषधी व्यवस्थापन र ठुलो उपचारलाई सहयोग कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरूको सुविधालाई बैज्ञानिक ढंगले व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- वडा न ६ मा १० शैया अस्पताल स्थापना गरिनेछ भने वडा नं २ मा निर्माणधिन अस्पताल १ वर्ष भित्र सचालनमा ल्याइनेछ ।
- कोही पनि बालबालिका कुपोषित नहुन दिन पोषण कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- गर्भवती चेकजाँच नियमित गरिने छ ।
- सुत्केरी हुन नसकेका जटिल अवस्थामा तत्काल उद्धारका लागि हेलिकप्टर, एम्बुलेन्स तथा अन्य दुत्र व्यवस्था गरिनेछ ।
- प्रत्येक विधालयमा स्वास्थ्य सम्बन्धि शिक्षा दिइनेछ । त्यसका लागि पालिकामा विधालय नर्सको व्यवस्था गरिनेछ ।

ग) शिक्षा:

- विधार्थीहरूलाई घोगाउने भन्दा पढ्ने खोज अनुसन्धान गर्ने विधीलाई बढावा दिइनेछ ।
- विधालय स्तरबाटै बालबालिकाको चाैतर्फी विकासका लागि खेलकुद , नृत्य, गायन तथा अन्य रचनात्मक क्रियाकलापमैत्री वातावरण सिर्जना गराइनेछ ।
- विषयगत शिक्षक मिलान तथा शिक्षकद्वारा ज्ञान आदान प्रदान गर्ने वातावरण सिर्जना गरिनेछ
- हरेक शिक्षकको हातमा ल्यापटप, शिक्षकलाई तालिम ,सुचना मैत्री शिक्षा र स्वच्छ वातावरण मैत्री विधालय बनाईनेछ ।
- निजी विधालय सग सहकार्य गरि ज्ञानको आदान प्रदान मार्फत बालबालिकालाई योग्य बनाइने छ भने त्यसका लागि सबै शिक्षकहरूलाई अनिवार्य तालिम दिइनेछ ।
- विद्यालयमा अनिवार्य इन्टरनेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- इ सि डि का शिक्षिकाहरूको शैक्षिक योग्यता अनिवार्य १२ पास गरेको हुनु प्रने छ ।
- आगामि आ व भित्र कक्षा १ बाट अनिवार्य अंग्रेजी माध्यम लागु गरिने छ । यसका लागि दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापन गर्दै लगिने छ ।
- माध्यमिक विद्यालयहरूमा अनिवार्य व्यवस्थापन संकायमा प्रमाणपत्र तह पास गरेको लेखापाल राखिने छ ।

घ) संस्कृति:

- पालिकामा एउटा सास्कृतीक संग्राहालय निर्माण गरिनेछ ।
- लोपउन्मुख भेषभुषा तथा सस्कृतीको जर्गेना गर्न साँकृतिक सप्ताह मनाउने व्यवस्था गरिनेछ
- परम्परागत मठमन्दीर पुर्ननिर्माण गरिनेछन् ।
- हरेक वर्ष साँस्कृतिक महोत्सव मनाइने छ ।

ङ) युवा तथा खेलकुद:

- युवाहरूलाई शिप युक्त बनाइ उत्पादनमुलक कार्यमा सलग्न गराइनेछन ।
- दिगो ब्यवसायमा सलग्न गराउन अनुदान तथा अाैधोगिक उपकरणको व्यवस्था गराइनेछ ।
- पालिकामा वर्षको एकपटक युवा शिप परिक्षण सम्मेलन गरिनेछ ।
- युवाहरूको प्रोत्साहनको लागि वर्षमा एकपटक खेलमहोत्सव गराइनेछ ।

ड) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण:

- सबै प्रकारका विभेद अन्त्यका लागी विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछन ।
- सबै दलित समुदायका सबै परिवारका लागि एक परिवार एक आयआर्जन कार्यक्रम ल्याईनेछ
- भुमिहिन दलित तथा विपन्न परिवारलाई जमिनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- दलित तथा विपन्न समुदायका उच्च शिक्षा अध्ययनरत छात्राछात्रहरूलाई छात्रवृद्धीमा विशेष प्राथमिकता दिईनेछ ।
- महिलाहरूलाई पुरुष सरहको समान सहभागितामा पुराउन महिला लक्षित क्षमता अभिवृद्धी तालिम सचालन गर्ने, महिला अनुकूल निती बनाउने र अनुदानका कार्यक्रम लागु गरिनेछन ।

- एक घर एक महिला क्याप्टन, एक टोल एक महिला समुह, एक वडा एक महिला मञ्च गठन गरिनेछ ।
- सबै विधालयमा बालक्लव गठन गरिनेछ । बालक्लवलाई आवश्यक क्षेत्रमा सहभागिताको सुनिश्चितताको निती लिईनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिक मञ्च गठन गरिनेछ । ज्येष्ठ नागरिक गफ चौतारी निर्माण गरिनेछन ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत सबैको घरनै पुराउने व्यवस्था गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई समानता तथा दक्षता अनुसारको काम र आवश्यक तालिमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।

४) वन वातवरण तथा विपद् व्यवस्थापन:

- वन क्षेत्रको संरक्षणका लागि वन उपभोक्तालाई सक्रिय बनाईनेछ । हरेक वन उपभोक्ता समितीलाई तालिम तथा आवश्यक सामग्रीको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- भूमि बैकको स्थापना गरि भूमिविहीन तथा इच्छुक व्यवसायीलाई उपयोगमा लगाईनेछ ।
- जलवायु अनुकूलन कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- कटान हुदै गएको जमिनको संरक्षणका लागि तड्बन्धन तथा बृक्षारोपण कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- हरेक विपद्को सामाना गर्न तथा विपदमा परेकाको लागि आवश्यक राहतलाई दुर्तमार्गको व्यवस्था गरिनेछ ।
- एक वडा एक हेलिप्याड निर्माण गरिने छ ।

५) सुशासन तथा संस्थागत विकास

- कार्यालयको कामलाई पारदर्शि र प्रविधी मैत्री बनाइनेछ ।
- आगामी श्रावणबाट पालिका तथा पालिका अन्तरगतका सबै कार्यालयबाट सम्पादन हुने कामको सार्वजनिक सुनुवाइ हरेक महिनाको अन्तिम दिनमा अनिवार्य गरिनेछ ।
- सबै प्रकारका सुचना प्रकाशन ,यातायात भाडा,तथा खरिद गर्नु पर्ने बस्तुका लागि श्रावण महिना भरि सुचनाद्वारा सुचिकृत गरि सुचिकृत भएका मध्यबाट कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- हरेक सुचनालाई सबै नागरिकको मोवाइलमा पुग्ने गरि एसएमएस प्रणाली लागु गरिनेछ ।
- पालिकाको मोवाइल एप्स निर्माण गरिनेछ ।
- आजको काम आजै भोलिको काम भोली निती लागु गरिनेछ ।
- कार्यालयको सेवालालाई जनता अनुकूल बनाईनेछ ।
- सबै जनप्रतिनिधीहरू र कर्मचारीहरूलाई प्रविधीमा जोडिनेछन ।
- हरेक महिनाको कामको प्रगतिको सुचना जनताको घरमा पुराउने व्यवस्था गरिनेछ
- वार्षिक रुपमा वडा स्तरमा अन्तरक्रिया तथा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गरिनेछ
- वार्षिक रुपमा स्थानीय सरकारको कामको सर्वेक्षण तेस्रो पक्षलाई जिम्मा दिएर हरेक नागरिकमा गएर गरिनेछ ।
- पालिकालाई आन्तरिक आयमा मदबुद बनाउन राजस्व बृद्धीलाई विशेष जोड दिइनेछ ।
- पालिका भित्रका प्राकृतिक स्रोतहरूको समुचित व्यवस्थापन गरि पालिकाको आन्तरिक स्रोत बृद्धी सँग जोडीने छ ।
- आग्रह वा पूर्वाग्रह विहिन भएर बजेट बिनियोजनमा आवश्यकतालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- विभिन्न गैर सरकारी सहकारी नीजी क्षेत्र सँग साजेदारी को निती लिइनेछ ।

- वर्तमान देशको आर्थिक अवस्था तथा पालिकाको न्युन आयश्रोत लाइ मध्यनजर गर्दै कर्मचारीको तवल बृद्धी नगरी यथास्थीतीमा राखिएको छ ।
- अत्यावश्यक बाहेक पालिकालाई आर्थिक भार पर्ने गरि कुनै पनि करार कर्मचारी व्यवस्थापन गरिनेछैन ।
- पालिका तथा पालिका अन्तरगतका सबै कार्यालयबाट हरेक बस्तुकोको प्रयोगमा पारदर्शिता अपनाइनेछ ।
- मदिरा सम्बन्धि गरिएको व्यवस्थालाई थप कडाइका साथ लागु गरिनेछ । सेवन कर्ता र विक्री कर्ताको रेकर्ड हरेक वर्ष सार्वजनिक गरिनेछ ।
- सार्वजनिक पदधारण गरेका जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारी जो कोहीले मदिरा बिक्रीवितरण गर्न पाइनेछैन ।
- मदिरालाई नियम विपरित सेवन गर्ने र विक्रीवितरण गर्नेलाई पालिकाबाट तथा अन्य सघ सस्थाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाबाट पुर्ण रुपमा बन्चीत गरिनेछ ।
- देशका लागि दुइ दिन कार्यक्रमलाइ निरन्तरता दिइनेछ ।

अव म आ व ०८०।०८१ का लागी संघिय सरकार, प्रदेश सरकार र आन्तरिक आयको समग्र अनुमानित आय प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

संघिय सरकारबाट प्राप्त रकम

समानिकरण रु ७ करोड ४१ लाख

शसर्त अनुदान रु १५ करोड ८१ लाख

राजस्व बाँडफाँड रु ६ करोड ९१ लाख ५२ हजार

समपुरक रु २ करोड २५ लाख

प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम

राजस्व बाँडफाँड रु १० लाख २३ हजार

विशेष अनुदान रु ८० लाख

समपुरक अनुदान रु ७२ लाख ५३ हजार

समानिकरण रु ५७ लाख ६६ हजार

शसर्त अनुदान रु १६ लाख

आन्तरिक आम्दानी रु २७ लाख ४५ हजार

कुल अनुमानित आय रु ३५ करोड २ लाख ३९ हजार

अव म आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ का लागी क्षेत्रगत व्यय विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिकतर्फ रु ८ करोड ४८ लाख

आर्थिक विकास तर्फ रु २ करोड ७ लाख ८८ हजार

पूर्वाधार विकासतर्फ रु २ करोड २३ लाख ५३ हजार

सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रतर्फहरू १९ लाख ७९ हजार

सामाजिक विकासतर्फ रु २२ करोड ८७ लाख २० हजार

संघीय र प्रदेश सरकार वाट प्राप्त हुने राजस्व बाडफाड, समानिकरण अनुदान, विशेष अनुदान र आन्तरीक स्रोत, अन्य सहित जम्मा रु ३५ करोड २ लाख ३९ हजार विनियोजन गरेको छु ।

अन्य योजना तथा कार्यक्रम अन्तरगत विनियोजित बजेट लगायत राजस्वको विस्तृत विवरण अनुसुचिमा व्यवस्था गरिएकोछ ।

बजेट तयार गर्दा गाउँपालिकाको बस्तुगत परिस्थितीलाइ मध्यनजर गरिएको छ । आवश्यकताहरू धेरै र सिमित स्रोतका कारण सबै क्षेत्रलाइ एकैपटक समेट्न सकिने अवस्था नहुने भएकाले योजनाहरूलाइ प्राथमिकिकरण गर्नु हाम्रो बाध्यता हो । यस विषयलाइ सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरूले मनन गर्नु हुनेछ र विनियोजित बजेटको कार्यान्वयनमा सक्रिय सहभागिता रहने अपेक्षा राखेको छु ।

अन्तमा बजेट तयारीमा सहयोग गर्नु हुने जनप्रतिनिधि,कर्मचारी साथीहरू अन्य महानुभावज्यूहरू प्रति आभार व्यक्त गर्दछु ।